

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi
tomi.lindholm@lvm.fi

ASIA:

LAUSUNTOPYYNTÖ: LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI POSTILAIN MUUTTAMISEKSI (LVM/1042/03/2015)

Jakeluyhtiö Suomi Oy ("JYS") kiittää mahdollisuudesta saada lausua postilain muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Yleispalveluvelvoitteeseen liittyvät asiat

JYS pitää positiivisena asiana, että jatkossakin yleispalveluun kuuluvat tuotteet on jaettava 5 päivänä viikossa niillä alueilla, joilla ei ole sanomalehtien varhaisjakeluverkkoa. Vaikkakin laissa säädetään vain yleispalveluun kuuluvien tuotteiden jakamisesta, niin kokonaisuuden kannalta olisi toivottavaa, että yleispalvelun tarjoaja jatkossakin käyttää yleispalveluvelvoitteen kautta säilyvää verkkoa runkona ja tarjoaa yritysten tarvitsemää viisipäiväistä postipalvelua noilla alueilla avoimin ja syrjimättömin ehdoin sekä kohtuullisin kustannuksin.

Edellä mainittuun varhaisjakelualueen ulkopuoliseen postinjakeluun liittyvällä kilpailutus- / hankintamenettelyllä on oikein järjestettynä myös positiivinen vaikutus haja-asutusalueiden palveluiden säilymiseen. Tärkeää on, että hankintamenettelyt kattavat Posti Oy:n osalta myös muiden tuotteiden kuin vain yleispalvelutuotteiden jakelun. Lisäksi hankintamenettelyihin olisi Liikennekaaren hengessä pystyttävä saamaan mukaan myös muita jaettavia tuotteita ja/tai alueella tuotettavia palveluita, joihin jakeluita voidaan yhdistää. Vain näin pystytään saamaan järjeviä kilpailutettavia kokonaisuuksia ja vain tarpeeksi suuri yhdistetty volyyymi johtaa kustannusten alentumiseen. Lisäksi pelkästään yleispalvelutuotteiden kilpailutukseen on erittäin hankalaa houkutellessa mukaan varteenotettavia alueellisia palveluntarjoajia. Kunkin hankintamenettelyn kohteena olevat alueet ovat myös erittäin merkittävässä asemassa hankinnan onnistumisessa ja sitä kautta kustannussäästöjen syntymisessä. Näiden kilpailutettavien alueiden määrittämiseksi tarvitaan hyvää alueellisten tarpeiden tuntemusta ja alueet tulisikin analysoida ja määritellä tarkkaan Posti Oy:n ulkopuolisen toimijan toimesta ennen kilpailutuksia.

Yleispalvelutuotteiden kulkunopeuden alentaminen kahden päivän nopeudesta neljän päivän nopeuteen, laatustandardin huomattava väljentäminen ja lakiesityksen mahdollistama kohtuullinen liikevoitto yleispalvelutuotteista tuovat nykyiselle yleispalveluvelvoitteen haltijalle (Posti Oy:lle) mahdollisuuden kustannussäästöihin ja parempikatteeseen yleispalvelutuotteiden jakeluun. Lakiesitys pohjautuu oletukseen, että yleispalvelun rahoitusta koskeva sääntely on tällä hetkellä tarkoituksenmukainen eikä ministeriö näe siten tarvetta uudistaa yleispalvelun rahoitusta postilain uudistuksen yhteydessä. Tämä tarkoittaa sitä, että muut postiyhtymät osallistuisivat yleispalvelusta aiheutuvien nettokustannusten korvaamiseen yleispalvelun tarjoajalle, jos nettokustannusten olisi todettu aiheuttaneen tälle kohtuuttoman taloudellisen rasitteen. Edellä mainittujen muutosten sekä varhaisjakelualueen ulkopuoliseen postinjakeluun liittyvästä

hankintamenettelystä koituvien tehokkuusetujen myötä JYS näkee, että yleispalvelu ei voine tuottaa yleispalveluvelvoitteen haltijalle kohtuutonta taloudellista rasitetta. Näin ollen JYS toteaa, että nykyisen rahoitusmallin säilyttäminen ei ole uudistuvassa tilanteessa tarkoituksenmukaista. Muiden postiyriyten osallistuminen rahoitukseen tulisi olla vähintäänkin ehdollinen sille, että niiden taloudellinen asema ja toiminnan kehittämisedellytykset eivät heikkene rahoitusvastuun johdosta. Muutoin riskinä on, että markkinoille ei synny tehokkaita ja innovatiivisia jakeluratkaisuja.

Postinumerojärjestelmä ja osoiterekisteri

Postinumerojärjestelmän osalta lakiesityksessä esitetään, että postinumerotiedot olisi tarjottava maksutta. JYS katsoo tämän muutoksen olevan positiivinen, mutta haluaa kuitenkin huomauttaa, että markkinoiden kannalta tärkeämpi asia – postinumeroalueiden hallinta – on kokonaan jätetty huomiotta hallituksen esityksessä. Määrävässä markkina-asemassa toimiva Posti Oy voi jatkossakin määrittellä postinumeroalueet haluamallaan tavalla ja suunnitella omat tuotteensa/palvelunsa postinumeroiden hallinnan kanssa yhdessä. Tämä heikentää erityisesti mainosjakeluiden ja ilmaisjakelulehtien jakelupalveluiden ostajien mahdollisuuksia kilpailuttaa jakeluita omien tarpeidensa pohjalta ja tätä kautta heikentää markkinoiden toimivuutta edellä mainituilla segmenteillä. Posti Oy pystyy esimerkiksi itse määrittelemään postinumeroalueen ja sitä kautta tuotteistamaan jakelunsa niin, että osoitteettoman jakelun ostajan on ostettava koko postinumeroalueen jakelu. Osalle postinumeroaluetta voisi olla tarjolla muitakin jakeluvaihtoehtoja, mutta jos asiakas haluaa tavoittaa koko alueen, niin käytännössä vaihtoehdot ovat joko ostaa koko jakelu Postilta tai ostaa osalle aluetta kaksinkertainen peitto, vaikka asiakas ei sitä tarvitsisikaan. Käytännössä tämä johtaa usein siihen, että kustannuspaineiden alla taistelevat asiakkaat joutuvat ostamaan palvelun Postilta, eikä kilpailevaa tarjontaa pääse kehittämään tehokkaasti.

Osoiterekisterin osalta JYS toteaa, että jakelupalveluiden tuottamisessa oikea osoitetieto on ratkaiseva tekijä, ja lainsäädännössä tulee kilpailun avautuessa varmistaa, että kaikilla postiyriyksillä on oikeat vastaanottajien osoitetiedot käytössään. Vain näin pystytään varmistamaan lähettäjiille ja vastaanottajille heidän odottamansa jakelupalvelun laatu. Lakiesityksessä esitetään Posti Oy:lle velvoitetta tarjota osoiterekisteritietojaan toisille postiyriyksille ns. irrottamiskustannuksin, jotka muodostuisivat osoitetietojen erottamisesta osoiterekisteristä ja niiden luovuttamisen järjestämisestä. Postinsaajien kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että Suomessa toteutuu yhden luukun periaate kulloinkin voimassa olevien osoitetietojen ylläpidosta. JYS:n näkemyksen mukaan ehdotettu uudistus edesauttaa tämän periaatteen toteutumista, kunhan varmistetaan, että Posti Oy oikeasti perii vain ”teknisen kustannuksen” osoiterekisteritietojen luovuttamisesta ja että pysyvien osoitteiden lisäksi myös muut jakelun onnistumisen kannalta merkitykselliset tiedot (esim. jakelun keskeytykset ja väliaikaiset osoitteenmuutokset) ovat tämän rajapinnan kautta saatavissa.

Postiverkkoon pääsy

Lukuun ottamatta varhaisjakelualueiden ulkopuolisten jakeluiden hankintamenettelyyn saattamista, hallituksen esitys ei ota kantaa postiverkkoon pääsyyn. JYS on aiemmissa asioissa koskevissa lausunnoissaan todennut, että Posti Oy:lle on pitkään ainoana postiyriyksenä toimineena kertynyt hallintaansa useita tuotannon tekijöitä, joiden avaaminen muiden postiyriyten käyttöön on aidon kilpailun syntymisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Postiyriyten välisistä toimivista ja tasapuolisista rajapinnoista tulee nykyisin lähes aina neuvotella Posti Oy:n kanssa. Posti Oy:n erittäin vahvan markkina-aseman vuoksi näiden kaupallisten neuvottelujen ei välttämättä aina voi olettaa johtavan tasapuoliseen ja kilpailua edistävään lopputulokseen.

Uusien postiyriytysten on tällä hetkellä esimerkiksi käytännössä mahdotonta jakaa suurta osaa yrityspostista, koska tuolla segmentillä on laajasti käytössä postilokerot. Postilokeroverkko on täysin Posti Oy:n hallinnassa ja muilla postiyriytyksillä ei ole tähän verkkoon pääsyä muuta kautta kuin ostamalla koko postitus Posti Oy:ltä. Tämä ei taas ole käytännössä taloudellisesti tai toiminnallisesti tarkoituksenmukaista. Lisäksi Posti Oy on luonut yrityspostinumerojärjestelmän ja sen sisälle myös ns. virtuaalipostinumerot, joihin liittyvää fyysistä jakeluosoitetta ei ole muiden postiyriytysten käytettävissä, ja näin ollen Postin ulkopuoliset jakelijat eivät voi näihin osoitteisiin lähetyksiä toimittaa. JYS esittääkin, että lakiesityksessä esitetyn osoiterekisteritietojen toimittamisen yhteydessä Posti Oy veloitetaan toimittamaan muille postiyriytyksille fyysiset jakeluosoitteet myös postilokeroille, yrityspostinumeroille ja niiden sisällä oleville virtuaalipostilokeroille.

Lopuksi

JYS pitää hyvänä asiana, että uudistetun postilain on tarkoitus tulla voimaan 1.6.2017. Tällä hetkellä markkinoilla toimii jo useita muita postiyriytyksiä kuin Posti Oy ja postimarkkinan toimivuuden kannalta onkin oleellisen tärkeää, että uusi kilpailua edistävä laki saadaan voimaan mahdollisimman pian. Kuten lausunnossamme olemme edellä maininneet, niin erityisesti oikean jakelutiedon välittyminen postiyriytyksille on markkinoiden toimivuuden ja postin lähettäjien ja –vastaanottajien kannalta äärimmäisen merkityksellistä. Tästä syystä onkin tärkeää, että Posti Oy veloitetaan aloittamaan valmistelut osoiterekisterin rajapinnan avaamiseksi mahdollisimman pian, jotta kaikilla postiyriytyksillä olisi ajantasaiset jakelutiedot käytettävissään heti lain voimaantullessa 1.6.2017.

Vantaalla 29. päivänä marraskuuta 2016

Jakeluyhtiö Suomi Oy
Marko Toivari
Toimitusjohtaja